EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Opinió | | Actualitzat el 25/06/2022 a les 07:27

?Pensió compensatòria en cas de divorci

Quan ens trobem en una situació de ruptura matrimonial que acaba amb separació judicial, divorci o nul·litat civil del matrimoni hi ha la figura de la pensió compensatòria per a un dels dos cònjuges. Val a dir que en el dret civil català la regulació és diferent de la que s'estableix en el codi civil espanyol. Què es la pensió compensatòria? Quan a conseqüència de la ruptura matrimonial es produeix un desequilibri econòmic d'un dels cònjuges respecte de l'altre i es troba en una situació econòmicament pitjor que la que tenia durant el matrimoni, això pot produir que sigui perceptor d'una pensió compensatòria. Per tant, la primera cosa a tenir en compte és que no és una figura legal que es doni sempre en cas de ruptura, ja que es troba totalment lligada amb el paper que cadascú hagi ocupat en l'economia familiar. Quins paràmetres s'han de tenir en compte per calcular aquesta pensió?

a) La posició econòmica de cadascuna de les parts per raó de la seva feina o les possibles adjudicacions derivades de la liquidació del règim econòmic matrimonial.

b) La dedicació d'un dels membres a les tasques familiars o altres decisions que s'han pres, si això ha minvat la capacitat de poder obtenir ingressos. És el cas típic de la dona que s'ha quedat durant tot el matrimoni com a mestressa de casa.

c) Les perspectives econòmiques previsibles de cadascuna de les parts, tenint en compte l'edat, l'estat de salut i la manera com s'ha determinat la guarda i custòdia dels fills comuns.

d) La durada de la convivència. Els tribunals han denegat en reiterades ocasions la percepció d'aquesta pensió si el matrimoni ha tingut una durada curta; per exemple, un o dos anys, perquè amb aquest espai de temps tant curt no es pot concloure que hi hagi un desequilibri econòmic.

e) Les noves despeses del deutor, si escau. Es evident que si el que ha d'afrontar el pagament es troba en una situació econòmica diferent de la que tenia abans i és pitjor, no podrà pagar aquesta pensió.

És important tenir en compte les qüestions següents:

1. Les parts, si ho desitgen, poden pactar en capítols matrimonials davant notari o en una escriptura pública també davant notari la regulació de la pensió compensatòria, abans de contraure matrimoni o després. Però si és abans, per tenir validesa només serveixen si s'atorguen abans dels trenta dies anteriors a la celebració del matrimoni. La part que vulgui fer valer aquest pacte en el moment de la ruptura haurà de demostrar que l'altre en el moment de signar-ho coneixia la situació econòmica de l'altre cònjuge. Si resulta que és greument perjudicial per a una de les dues parts, no tindrà validesa sempre que es pugui demostrar que s'han esdevingut circumstàncies rellevants que no es van preveure ni es podien raonablement preveure en el moment que es van atorgar l'escriptura pública o les capitulacions matrimonials.

2. Es perd el dret a reclamar la pensió compensatòria si no es demana en el primer procediment judicial matrimonial que s'interposi, tant si es de comú acord com contenciós. Això pot passar, que encara que es donessin tots els supòsits per accedir a aquest pensió, per una qüestió formal de no haver-ho demanat en el seu primer moment. Pensem que poden haver-hi més procediments judicials: modificació de pensió o recursos contra la resolució judicial en què s'acorda, llavors no es podria demanar.

3. La pensió compensatòria no està pensada en el dret català per ser indefinida, llevat dels casos que

les circumstàncies així ho determinin. Es pot atribuir en dues modalitats: en forma de capital, sigui en bens o en diners o bé en forma de pensió. En cas que no hi hagi acord entre les parts, el jutge determinarà quina ha de ser la modalitat. Si es fa en forma de capital, es pot demanar que es faci a terminis amb una durada màxima de tres anys; si es fa en forma de pensió s'haurà de pagar per mensualitats avançades i només excepcionalment tindrà caràcter indefinit.

4. Quan es paga en forma de pensió només es pot modificar per disminuir-la si es demostra a través d'un procediment judicial que millora la situació econòmica de qui la percep o empitjora la de la persona que està obligada a pagar-la.

5. Les causes per les quals s'extingeix el dret de pensió compensatòria són:

a) Per millora de la situació econòmica del creditor o per empitjorament de la situació del deutor.

b) Per matrimoni del creditor o per ser parella de fet amb una altra persona.

c) Per mort del creditor.

d) Pel venciment del termini establert.

Finalment, cal dir que si un dels cònjuges mor abans que passi un any des de la separació de fet, l'altre, en els tres mesos següents a la mort, pot reclamar als hereus el seu dret a la prestació compensatòria. La mateixa regla s'ha d'aplicar si el procediment judicial matrimonial s'extingeix per la mort del cònjuge que l'hauria de pagar.